

1. URMAȘUL

1

Gladia pipăi șezlongul, să se asigure că nu e prea umed, și apoi se așează. Cu o atingere a comenzii îl potrivește ca să-i permită să stea pe jumătate lăsată pe spate, iar cu alta activează câmpul diamagnetic și îi oferă, ca de obicei, senzația de relaxare totală. Și de ce nu? De fapt, plutea – la un centimetru deasupra pânzei.

Era o seară caldă și plăcută, dintre cele care găseau planeta Aurora în cea mai bună formă – înmiresmată și luminată de stele.

Cu o strângere de inimă, cercetă numeroasele sclipiri care presărau cerul cu desene, mai luminoase pentru că deja ceruse să fie estompate luminile din reședință.

Se întrebă cum se făcea că nu învățase niciodată numele stelelor și nu aflase niciodată, în cele douăzeci și trei de decade de viață, să le identifice. Una dintre ele era steaua în jurul căreia orbita planeta ei natală, Solaria, steaua pe care, în primele trei decade de viață, o considerase pur și simplu „soarele”.

Gladiei i se spunea cândva Gladia Solaria. Asta se întâmpla când venise pe Aurora, cu douăzeci de decade în urmă – două sute de ani galactici standard – și era un mod nu tocmai prietenos să arate că se născuse în altă parte. Cu o lună înainte fusese aniversarea bicentenarului sosirii ei, pe care

nu-l marcase nicicum, pentru că nu-și dorea în mod deosebit să se gândească la vremurile acelea. Înainte de asta, pe Solaria, fusese Gladia... Delmarre.

Se foi stingherită. Aproape uitase numele acela de familie. Oare pentru că fusese cu atât de multă vreme în urmă? Sau doar pentru că se străduia să uite?

În toți anii ăștia nu tânjise după Solaria, nu-i lipsise niciodată.

Și totuși, acum?

Oare pentru că descoperise, destul de neașteptat, că supraviețuise Solariei? Solaria dispăruse – o reminiscență istorică – și ea încă trăia? Oare din cauza asta îi lipsea?

Încruntă din sprâncene. Nu, nu-i lipsea, decise categoric. Nu tânjea după ea, nici nu-și dorea să se întoarcă acolo. Era doar strângerea de inimă ciudată pe care o ai când dispăre ceva care a făcut atâta vreme parte din tine – oricât de distructiv ar fi fost.

Solaria! Ultima dintre lumile spațiale colonizate și transformate în cămin al omenirii. Și în consecință, poate prin niște legi misterioase ale simetriei, fusese și prima care să moară?

Prima? Asta însemna că urmau și a doua, și a treia, și așa mai departe?

Gladia simți cum i se adâncește tristețea. Unii credeau că nu era inclusă o asemenea consecință. Așadar, fiind prima lume spațială colonizată, Aurora, de multă vreme căminul ei adoptiv, ar urma să fie deci, printr-aceeași lege a simetriei, ultima dintre cele cincizeci care pier. Dacă era așa, chiar și în cel mai rău caz tot ar fi durat mai mult decât propria ei viață îndelungată și asta ar fi fost suficient.

Ochii ei cercetară iar stelele. N-avea nicio speranță. N-avea cum să-și dea seama care dintre punctele acelea luminoase greu de distins era soarele Solariei. Bănuia că ar fi

unul dintre cele mai strălucitoare, dar chiar și numai acelea erau câteva sute.

Ridică brațul, făcând un gest pe care-l numea în sinea ei „semnul lui Daneel”. Faptul că era întuneric n-avea nicio importanță.

Robotul Daneel Olivaw veni lângă ea imediat. Cineva care l-ar fi cunoscut cu puțin peste douăzeci de decade în urmă, când fusese proiectat inițial de Han Fastolfe, n-ar fi sesizat nicio schimbare notabilă la el. Chipul lui lat, cu pomeți proeminenți, cu părul arămiu pieptănat pe spate; ochii albaștri; trupul înalt, bine făcut și perfect uman i s-ar fi părut la fel de tânăr și la fel de calm și lipsit de emoție.

— Vă pot fi de ajutor cu ceva, doamnă Gladia? o întrebă cu glas calm.

— Da, Daneel. Care dintre stelele astea e soarele Solariei? Robotul nu privi în sus.

— Niciuna dintre ele, doamnă Gladia. În perioada aceasta a anului, soarele Solariei nu răsare până la 03.20.

— A, da?

Gladia se simți descurajată. Într-un fel, fusese sigură că orice stea care ar fi interesat-o ar fi vizibilă în orice moment i-ar fi trecut prin cap să se uite după ea. Desigur, stelele răsăreau și apuneau la ore diferite. Măcar *atâta* știa și ea.

— Atunci m-am uitat degeaba.

— Din câte înțeleg eu din reacțiile oamenilor, zise Daneel parcă încercând s-o consoleze, stelele sunt frumoase indiferent dacă una anume este sau nu vizibilă.

— Se prea poate, spuse Gladia nemulțumită și își ridică șezlongul cu un pocnet în poziție dreaptă.

Se sculă în picioare.

— Oricum, eu voiam să văd soarele Solariei ... dar nu așa de tare ca să stau aici până la 03.20.

— Chiar dacă ar fi să stați, ați avea nevoie de magni-lentile, zise Daneel.

— Magni-lentile?

— Nu este chiar vizibil cu ochiul liber, doamnă Gladia.

— Din rău în mai rău!

Își netezi pantalonii.

— Ar fi trebuit să vorbesc întâi cu tine, Daneel.

Oricine ar fi cunoscut-o pe Gladia cu douăzeci de decade în urmă, când ajunsese pe Aurora, ar fi văzut o schimbare. Spre deosebire de Daneel, ea nu era decât o ființă umană. Tot un metru cincizeci și cinci avea, cu aproape zece centimetri sub înălțimea ideală a femeii spațiale. Își menținuse cu grijă silueta subțire și trupul nu arăta niciun semn de slăbiciune sau înțepeneală. Totuși, în păr se vedeau fire cărunte, în jurul ochilor, câteva riduri fine, iar tenul nu mai era chiar neted. Ar mai fi putut trăi foarte bine încă zece sau douăsprezece decade, dar nu se putea nega că deja nu mai era tânără. Însă asta n-o deranja.

— Poți să identifici toate stelele, Daneel?

— Le știu pe cele vizibile cu ochiul liber, doamnă Gladia.

— Și când răsar și apun în fiecare zi a anului?

— Da, doamnă Gladia.

— Și tot felul de lucruri despre ele?

— Da, doamnă Gladia. Doctorul Fastolfe mi-a cerut odată să adun date astronomice ca să le aibă la îndemână fără să mai fie nevoit să-și consulte computerul. Spunea că e mai plăcut să-i spun eu decât să-și pună computerul s-o facă.

Și apoi zise, parcă anticipând următoarea întrebare:

— Nu mi-a explicat de ce.

Gladia își ridică brațul stâng și făcu un gest anume. Casa se ilumina imediat. În lumina blândă care ajungea acum până la ea, înregistra inconștient siluetele întunecate ale mai multor roboți, dar nu le acorda nicio atenție. În orice

reședință bine organizată existau întotdeauna roboți în apropierea ființelor umane, atât pentru protecție, cât și pentru ajutor.

Gladia aruncă o ultimă privire fugară spre cer, unde stelele se estompaseră deja în lumina difuză. Ridică ușor din umeri. Fusese oricum ceva donquijotesc. La ce i-ar fi folosit, chiar dacă ar fi fost în stare să vadă soarele acelei lumi acum pierdute, un punct neclar printre multe altele? Putea la fel de bine să aleagă la întâmplare un punct, să-și spună că e soarele Solariei și să se uite țintă la el.

Își îndreptă atenția spre R. Daneel, care o aștepta răbdător, cu fațetele chipului în mare parte în umbră.

Se trezi gândindu-se din nou cât de puțin se schimbaseră Daneel de când îl văzuse prima dată, când venise la reședința doctorului Fastolfe, cu atât de mult timp în urmă. Desigur, trecuse prin reparații. Știa asta, dar era o informație pe care o dădeai deoparte și o țineai la distanță.

Și asta făcea parte din atitudinea generală de susceptibilitate care se aplica și ființelor umane. Poate că spațialii se laudau cu sănătatea lor de fier și longevitatea lor de treizeci sau patruzeci de decade, dar nu erau întru totul imuni la ravagiile făcute de vârstă. Gladia avea încheietura șoldului din aliaj de titan. Degetul mare de la mâna stângă era în întregime artificial, deși nu-ți puteai da seama fără o ultrasonogramă detaliată. Chiar și o parte dintre nervi fuseseră refăcuți. Iar situația era similară pentru orice spațial de vârsta ei, de pe oricare dintre cele cincizeci de lumi spațiale (ba nu, patruzeci și nouă, pentru că Solaria nu mai putea fi pusă la socoteală).

Totuși, orice referire la astfel de lucruri era culmea indecenței. Iar fișele medicale, care trebuiau să existe din moment ce mai puteau fi necesare și alte tratamente, nu erau dezvăluite niciodată, sub nicio formă. Iar doctorii, ale căror

venituri erau considerabil mai mari decât cel al președintelui, erau plătiți așa de bine și pentru că erau practic ostracizați de societatea civilizată. La urma urmelor, ei știau.

Toate acestea se legau de obsesia spațialilor pentru longevitate, de refuzul lor de a accepta că bătrânețea există cu adevărat, dar Gladia nu stăruia asupra vreunei analize a cauzelor. Era agitată și neliniștită când se gândea la ea însăși din punctul acela de vedere. Dacă ar fi avut o hartă tridimensională a corpului ei, cu toate părțile înlocuite cu proteze, cu toate părțile refăcute însemnate cu roșu pe cenușiul organismului natural, ce rozalie ar fi părut de la distanță! Sau cel puțin așa își închipuia.

Totuși, creierul era încă neatins și întreg și, câtă vreme rămânea așa, și ea era neatinsă și întreagă, indiferent ce s-ar fi întâmplat cu restul trupului.

Ceea ce o readuse la Daneel. Deși îl știa de douăzeci de decade, abia anul trecut devenise *al ei*. Când murise Fastolfe (sfârșitul lui fiind, probabil, grăbit de disperare), lăsase totul prin testament orașului Eos, ceea ce era destul de obișnuit. Totuși, îi lăsase Gladiei două lucruri (în afară de confirmarea proprietății asupra reședinței, împreună cu roboții și celelalte bunuri, precum și cu terenul aferent).

Unul dintre ele fusese Daneel.

— Îți aduci aminte tot ce ai introdus în memorie timp de douăzeci de decade, Daneel?

— Așa cred, doamnă Gladia, zise Daneel cu gravitate. Fără îndoială, dacă am uitat ceva, nu mi-aș da seama, pentru că aș fi uitat și nu mi-aș mai aduce aminte că am memorat vreodată.

— Nu prea e logic, spuse Gladia. Poți să-ți aduci aminte că ai știut ceva, dar să nu poți să-ți amintești pe loc. Mie mi se întâmplă de multe ori să-mi stea ceva pe limbă, și să nu fiu în stare să-mi aduc aminte.

— Nu înțeleg, doamnă. Dacă aș ști ceva, cu siguranță ar fi la îndemână când aș avea nevoie.

— Recuperare integrală a informației?

Mergeau încet spre casă.

— Doar recuperare, doamnă. Așa sunt proiectat.

— Pentru câtă vreme încă?

— Nu înțeleg, doamnă.

— Vreau să spun, cât o să mai poată memora creierul tău? Cu peste douăzeci de decade de amintiri acumulate, cât timp mai poate memora?

— Nu știu, doamnă. Deocamdată, nu simt nicio dificultate.

— Poate că nu... până când descoperi dintr-odată că nu-ți mai aduci aminte.

Daneel căzu pe gânduri o clipă.

— S-ar putea, doamnă.

— Știi, Daneel, nu toate amintirile tale sunt la fel de importante.

— Nu pot să fac deosebire între ele, doamnă.

— Dar pot alții. Daneel, ar fi întru totul posibil să-ți ștergi memoria și apoi, sub supraveghere, s-o reîncarci cu ce e important din ea... să zicem, zece la sută din total. Atunci ai putea să mergi mai departe, cu secole mai mult decât înainte. Cu repetarea unor astfel de tratamente, poți să continui la infinit. Desigur, e o procedură costisitoare, dar n-o să cârtesc la asta. Tu ai merita.

— Aș fi consultat și eu în această privință, doamnă? Mi s-ar cere să fiu de acord cu un astfel de tratament?

— Sigur că da. Nu ți-aș da *ordine* într-o astfel de situație. Ar însemna să trădez încrederea doctorului Fastolfe.

— Mulțumesc, doamnă. În acest caz, trebuie să spun că nu m-aș supune niciodată de bunăvoie unei astfel de proceduri,

dacă nu aş constata eu însumi că mi-am pierdut cu adevărat funcțiile de memorare.

Ajunseseră la uşă, iar Gladia se opri.

— De ce nu, Daneel? întrebă ea sincer nedumerită.

— Există amintiri pe care nu pot risca să le pierd, doamnă, fie dintr-o neglijență, fie din cauza unei aprecieri greșite din partea celor care efectuează procedura, spuse Daneel pe ton scăzut.

— Cum ar fi răsăritul și apusul stelelor?... Iartă-mă, Daneel, n-am vrut să glumesc. La ce fel de amintiri te referi?

— Doamnă, mă refer la amintirile despre fostul meu partener, pământeanul Elijah Baley, zise Daneel, cu voce și mai scăzută.

Iar Gladia rămase acolo, copleșită, așa că Daneel fu nevoit să preia în cele din urmă inițiativa și să facă semnul pentru deschiderea ușii.

2

Robotul Giskard Reventlov aștepta în sufragerie, iar Gladia îl salută cu același fior de neliniște care o năpădea de câte ori îl vedea.

În comparație cu Daneel, era primitiv. Era evident că este robot – metalic, cu o figură care n-avea nicio urmă de expresie omenească și cu ochi care luceau roșu stins, așa cum se vedea dacă era destul de întuneric. În vreme ce Daneel purta haine, Giskard dispunea doar de o iluzie de îmbrăcăminte, însă era una reușită, pentru că o crease chiar Gladia.

— Ei bine, Giskard, zise ea.

— Bună seara, doamnă Gladia, spuse Giskard, înclinând ușor capul.

Gladia își aminti, ca o șoaptă în străfundul creierului, vorbele pe care i le spusese Elijah cu mult timp în urmă: